

Een Perzisch tapijt van Heylen

Wie zich een Perzisch tapijt aanschafft doet dit wellicht niet alleen omdat hij het mooi vindt, maar ook omdat hij overtuigd is zich een waardevol kunstwerk aan te schaffen. Voor geen enkel ander artikel op de markt geldt zoals hier het « oppassen geblazen ». Wat er al niet als zgn. oosterse tapijten te koop geboden wordt is enorm. Vertrouwen schenken aan iemand die met hart en ziel aan deze originele tapijtkunst verknocht is, kan alleen tot een aankoop zonder problemen leiden. Zo iemand is John Heylen. Een gesprek met de man die jaar-in-jaar-uit pendelt tussen ons land en het tapijtenparadijs Perzië.

De te Oostende gevestigde tapijtenzaak wordt gerund door John Heylen. Kleinzoon van Florent Heylen, in de twintiger jaren stichter van een tapijtenzaak in Brugge, die van vader op zoon wordt doorgegeven. Heylen: een tapijtnaam die niet alleen op traditie berust. Want in 1967 vertrekt John naar Iran, waar hij twee jaar lang in de Gunanerestaneh Farsh, de tapijtakademie van Isfahan, het vak van tapijtknopen leert. Sindsdien is Iran zijn tweede vaderland geworden. Maar ook in Turkije, Rusland en China ging hij plaatsen bezoeken waar tapijten geknoopt worden. Vanwaar die gedrevenheid?

John Heylen: *De familietraditie zit er natuurlijk voor een stuk tussen. Maar door mijn studies ter plaatse en de veelvuldige contacten besefte ik meer en meer dat een tapijt in werkelijkheid een kunstwerk is, een zuivere individuele creatie. Het werk van een kunstenaar die gedreven wordt door een onverklaarbare scheppingsdrang. Tijdens mijn vele reizen door Perzië ontdekte ik iets van de Iraanse geest en ziel, niet alleen in de nomade, maar ook in de bewoner uit de stad, in de knoper, in de zingende troubadour vóór het weefgetouw, kortom in de mens in en om de tapijtkunst.*

Opvallend dat u het steeds hebt over kunst, maar ook over tapijten knopen, niet over weven?

Na het wassen wordt elk tapijt door John Heylen grondig gekeurd.

John Heylen bij het sorteren van de tapijten, vóór de verpakking, alvorens naar België te worden verstuurd.

John Heylen: *Een Perzisch tapijt wordt inderdaad geknoopt, ook al spreekt men van een weefgetouw. Het is een van de meest wonderlijke en zelfs poëtische zaken die men in Iran kan meemaken, verschillende wevers die aan één tapijt werken, met enorme vinger-vlugheid de knopen maken, en daarbij zingend het tempo aangeven waarmee het werk vordert.*

Een techniek die wij ons niet kunnen inbeelden?

John Heylen: *Men kan bezwaarlijk van techniek spreken. Het Perzisch tapijt is een kunstwerk, het wordt dus door kunstenaars, ook al blijven ze in de anonimiteit, vervaardigd. Dit kunnen tapijten zijn die door rondzwervende nomaden in hun tenten gemaakt zijn, ofwel in werkplaatsen in sommige steden. Maar beide types worden geknoopt volgens een duizendjaar oude techniek. Hoe zo'n tapijt ontstaat, daar zou ik uren kunnen over uitweiden. Ik heb er overigens een boek over gepubliceerd, waarin alles haarfijn uit te denken wordt gedaan. (*) Over de diverse wolsoorten waarvoor speciale schapenrassen worden gekweekt, het eigenlijke vervaardigen of knopen van het tapijt, maar dan ook de volgende, even belangrijke bewerkingen: het scheren en het wassen. Er is nog meer te vertellen over die boeiende tapijtkunst: de be-*

tekenis van de motieven en symbolen, de symboliek van de kleuren en de gebieden van herkomst.

Voor een leek, zeg maar de doorsnee koper van een tapijt, zeggen die benamingen wellicht niet zo veel?

John Heylen: *Inderdaad, juist daarom moet iemand die zich een echt Perzisch tapijt wil aanschaffen bij een bevoegd kenner te rade gaan. Want een Isfahan, een Bidjar, een Hamadan of een Meschkin, ik noem er zomaar lukraak enkele, heeft elk zijn specifieke oorsprong en betekenis, zijn eigen patronen, kleuren en afmetingen. Over elk van die namen is dan ook weer heel wat te zeggen, dat vindt men ook in mijn boek terug.*

Bij onze rondgang in de Heylentapijzaak - die straks wordt verbouwd, vandaar nu speciale voorwaarden - bemerken we ook een meer luxueus album: «The John Heylen Collection». En daar willen we wel iets meer over vernemen.

John Heylen: *Hier gaat het om een kunstboek, waarin ik een zeventig zeldzame Perzische tapijten beschrijf. Naast de erg getrouwe kleurenreproducties worden alle details van elk tapijt in vier talen beschreven.*

Niet direct iets voor het groot publiek?

John Heylen: *Het gaat inderdaad om unieke stukken, die dan ook als belegging van een kunstwerk moeten worden beschouwd. Maar pas op: de aankoop van elk Perzisch tapijt is een belegging: want dit behoudt zijn waarde, die zelfs met de jaren vermeerdert.*

Wat niet wegneemt dat toch heel wat mensen een tapijt kopen, gewoon om hun woning op te smukken, en daarbij niet direct aan een belegging denken?

John Heylen: *Dit is zo, en dan komen wij onvermijdelijk bij de mechanisch vervaardigde tapijten terecht. Die men, tussen haakjes, in onze zaak in geen geval aantreft. Die mechanische tapijten, het woord zegt het zelf, worden door machines geweven, dus qua kwaliteit zeker niet te evenaren met wat duizenden knopers doen. Met grafische elementen worden de oosterse motieven dan in die mechanische tapijten nagebootst, en die tekeningen en kleuren hebben niets te maken met de volkskunst van de originele oosterse tapijten.*

De aankoop van een echt oosters tapijt ligt dus niet zo eenvoudig?

John Heylen: *Integendeel: het is doodsimpel, de aankoop is een vertrouwenskwesstie, maar men moet beroep doen op een specialist. Die zal aantonen dat het om een tapijt gaat met een betrouwbaar bewijs van oorsprong met de verplichte bepaling «volledig met de hand geknoopt». Maar er is meer. Wie bij ons terecht komt weet dat wij over jarenlange ervaring beschikken en een goede reputatie opbouwen. Dat wij specialisten zijn, ook qua onderhoud en herstellingen, dat wij tot buiten de landsgrenzen een naam hebben als schatter van oude tapijten. En vooral dat er kapitaal voorhanden is om de zaak tot in de puntjes te organiseren.*

Dat men ter plaatse de tapijtmarkt gaat volgen en er unieke verzamelingen kan kopen. Dit brengt ons terug naar uw specifieke opdracht, zeg maar meteen uw grote hobby: de man ter plaatse.

John Heylen: *Twee tot driemaal per jaar trek ik naar Iran. Door de jarenlange ondervinding, de kennis van de talen én van de tapijtkunst, ben ik er niet alleen thuis in de stadsmanufaktoren, maar ook in de dorpen en bij nomaden waar tapijten geknoopt worden.*

Die mensen kennen mij, ze weten dat ze me alleen het beste en meest waardevolle kunnen aanbieden. Alles wat ik overweeg aan te kopen, komt dan in onze plaatselijke ateliers te Teheran terecht, waar de tapijten worden gewassen, in de zon gedroogd, en zeer nauwkeurig worden gecontroleerd. Pas dan wordt besteld als ze naar onze zaak verhuizen, en uiteindelijk de klant te koop worden geboden.

Wij bladeren nog even in het foto-album waarin stap voor stap de «geboorte» van een Perzisch tapijt wordt aangetoond. Met praktisch op elke foto John Heylen, vol bewondering voor de vaardigheid en de kunstzin waarmee de Perzische tapijten worden vervaardigd.

Duidelijk met liefde voor de schoonheid van deze volkskunst, liefde die hij met enthousiasme overdraagt aan iedereen die het echte Perzische tapijt wil leren kennen en waarderen.

Herman Moerman

Perzische Tapijten Heylen, Adolf Buylstraat 42, 8400 Oostende, tel. 059/70.69.21, fax 059/70.86.97.

(* John Heylen: «Het aktueel Perzische Tapijt», 112 blz met talrijke illustraties. Prijs: 500 fr.

Verkrijgbaar bij Tapijten Heylen.